

Handledningsmaterial för lärare, ledare m.fl.

Lägret Barndomen drabbar oss alla

efter en allåldersbok av Oscar K och Dorte Karrebaek

CIRKUS
TIGER
BRAND
CIRKUS

www.tigerbrand.se
cirkustigerbrand@telia.com
tel. 08-665 80 18

Inledning

Det här materialet är framtaget tillsammans med lärare i Cirkus Tigerbrands pedagogiska nätverk. Vår förhoppning är att det ska fungera som en extra service och ett stöd för dig som lärare i arbetet tillsammans med dina elever. Du väljer naturligtvis *fullständigt fritt* bland förslagen och anpassar dem efter din klass/grupp och er arbetssituation. Eller så låter du dig helt enkelt inspireras till egna idéer.

Vad föreställningen handlar om

Lägret är ett performativt verk om demokrati och makt där barn och vuxna medverkar och påverkar. Föreställningen syftar till att öppna för en diskussion om barns rättigheter och väcker frågor om medbestämmande och likabehandling.

Lägret handlar också om de krav som ställs på varje barn för att man ska passa in och bli en del av rådande samhällsnormer eller helt enkelt för att passa in i en grupp.

Föreställningen består av interaktiva moment där barnen delas in i olika grupper för att sedan gå runt till de olika platserna i Lägret. Lägerområdet ser ut som ett stort tivoli. Orkestermusik strömmar från högtalarna, vakterna har röda näsor och ser ut som clowner. I Lägret får deltagarna utforska de olika platserna, smaka av den torftiga maten, göra gymnastiska rörelser till marschmusik, ligga i sovtältet, arbeta i arbetstältet och samtidigt försöka skaffa sig så många medaljer som möjligt. Då och då spelas teaterscener upp som på olika sätt belyser Lägrets miljö och värderingar.

Varför sätter Cirkus Tigerbrand upp föreställningen Lägret?

Cirkus Tigerbrand har, under alla de år teatern har varit verksam, velat gestalta och belysa barn och ungas livssituation. Ambitionen är att förstärka publikens självkänsla och skapa större medvetenhet om att vi mer eller mindre delar varandras erfarenheter.

Utgångspunkten är den danska prisbelönta och omdiskuterade allåldersboken *Lägret*. Boken framställer barndomen som en plats som styrs av auktoritära vuxna. Av kärlek ska barnen formas och anpassas till de regler de vuxna sätter upp. Med utgångspunkt från boken vill vi ställa viktiga frågor: Vilken framtid vill vi bygga genom den uppfostran och utbildning vi ger våra barn? Vad är det för krav vuxenvärlden ställer på barnen idag? Hur ser vår skola ut idag? Hur vill vuxenvärlden rusta barnen inför framtiden?

Före föreställningen

Värdegrundsdiskussion före och/eller efter föreställningen

- Vilka regler tycker du är bra – hemma och i skolan?
- Kan du påverka regler – hemma och i skolan?
- Om man inte tycker om regler – vad kan man göra då?
- Hur ska man protestera mot dåliga regler?
- Finns det regler som du nu tänker på som du tycker att man ska bryta mot?
- Om någon inte följer regler som man kommit överens om? Vad gör man då? Vad brukar du göra?
- Vad kan hända om ingen följer de regler man kommit överens om? Kan det vara bra?
- Vad brukar de vuxna göra för att få er att följa regler?
- Finns det andra lösningar än straff och belöning?

Att vara vuxen/ att vara barn

- Vad tycker du om att bli vuxen?
- Vad betyder ordet barn?
(bära, föda fram) + egna associationer
- Vad betyder ordet vuxen?
(växa) + andra associationer
- När/hur blir man vuxen?
- När känner man sig vuxen?
- Unga vuxna, vad är det?
- Vad kostar det att bli vuxen? Vad måste man försaka?

Skrivövning med Post-it lappar

- *Dela ut post-it lappar (två per ord)
Skriv ned ett ord du associerar till ordet barn
Gör tillsammans en karta med allas lappar på tavlan.
Sortera orden som ni tycker ligger nära varandra.*
- *Gör samma sak med ordet **vuxen**.*

- Vad är det jobbigaste/bästa med att få vara barn/vuxen?
- När blir man vuxen/slutar man vara barn?
- Kan man låta bli/välja bort den vuxna världen eller del av den?
- Vad skulle du välja bort i den vuxna världen?
- Varför måste man bli vuxen, gå in i vuxenvärlden? Eller måste man det?
- Kan man älska sitt barn för mycket, eller på fel sätt?
- Varför finns det regler? Varför finns det lagar?
- Vad finns det för osynliga regler? Sociala koder?
- Vad finns det för regler som du tycker är bra/dåliga hemma, i skolan, i Sverige, i världen?

Efter föreställningen

Diskussion om Lägret

- Vad kände och tänkte du medan föreställningen pågick?
- Vad tänkte och kände du efteråt?
- Kan du känna igen något i pjäsen från verkliga livet?
- Vad tyckte du Lägret handlade om?

Om föreställningen och dess innehåll

- Vilka regler fanns det i Lägret?
- Var det bra regler eller dåliga regler?
- Fanns det regler som du följde mot din vilja i Lägret?
- Vad gjorde vakterna för att ni skulle följa reglerna i Lägret?
- Skulle de kunna ha gjort på något annat sätt?
- Diskutera systemet med elitbarn: Hur kändes det att vara elitbarn? Hur kändes det för er som inte blev elitbarn? Vad det ett bra eller dåligt system?

- Diskutera Pass: Var det någon som gick till Pass? Varför? Vad gjorde du i pass? Hur kändes det att vara i pass? Var det någon som inte gick till Pass, men ville göra det? Varför? Vad var orsaken till att ni andra inte gick till Pass? Var det bra eller dåligt att det fanns en möjlighet att gå till Pass?
- Var det rätt eller fel att hjälpa barnet med gosedjuret? Kan ni känna igen situationen från livet?
- Vad hände med flickan som spelade såg? Varför tror ni att hon tog sitt liv?
- Har ni några förslag på hur man skulle förändra Lägret?

Vilka maktmedel som Clownerna använder i Lägret upptäckte eleverna?

- Medaljssystemet: Ett sätt att belöna barnen när de gjort något som clownerna tycker är bra.
Genom att ta tillbaka medaljer kan clownerna straffa barn som gör något som de inte tycker är bra.
Medaljssystemet ska också motivera barnen att göra ”bra” ifrån sig på Lägret eftersom ju fler medaljer barnet samlar på sig desto mer fördelar kan barnet byta till sig med hjälp av medaljerna.
- Elitbarn: Med tillräckligt många medaljer kan barnet byta till sig en Karriärmedalj. Barn som bär Karriärmedaljer och blir Elitbarn behandlas extra bra av clownerna, samt kan röra sig helt fritt på Lägret.
- Pass: Ett barn som inte lyder och gör som clownerna säger åt dem riskerar att hamna i pass – på gott och ont i Lägret.
- Action Talk: På Lägret har Clownerna något som de kallar för Actiontalk. Actiontalk är ett kort samtal som barnet har med Clownen när Clownen inte tycker att barnet i tillräcklig hög grad följer Lägrets regler alt. inte följer reglerna och uppgifterna tillräckligt bra eller tillräckligt snabbt. I actiontalk är det barnet som pratar och då ska han eller hon säga vad barnet är mest nöjd med i sitt arbete och hur han eller hon ska arbeta vidare för att känna sig ännu mera nöjd med arbetet.
- Tävlingar: För att ytterligare motivera barnen att följa reglerna och fullgöra uppgifterna inför clownerna olika tävlingar. De låter de olika grupperna tävla med varandra (t.ex. i arbetstältet) och de har en talangtävling där barnen tävlar mot varandra för att få uppträda på Lägrets jubileumsshow.
- Bemötande: Clownerna talar högt, korthugget och ibland strängt för att höja graden av auktoritet och därmed åstadkomma följsamhet bland barnen.
Barn som gör bra ifrån sig på Lägret belönas med ett vänligt bemötande och komplimanger.

- Miljön/kostymerna: Miljön ska dels ”förtrolla” barnen och ta deras uppmärksamhet i anspråk. (Clownernas masker och kostym, associationerna till tivoli och cirkus, musiken, de kulörta lamporna etc.) och dels få barnen motiverade att förbättra sin situation och sin status. (Torftig mat, torftiga kläder etc.)
- Disciplin: Genom att beordra tystnad, låta barnen ställa upp sig på led, gå på led, ha en enhetlig klädsel, räcka upp handen etc. kan clownerna skapa den ordning de behöver för att lättare kunna leda barnen i Lägret och få dem att följa Lägrets regler.

Arbeta med i bild och drama

- Låt eleverna måla något från pjäsen. häng upp bilderna i form av ett story board – d.v.s. i den ordning som de utspelas i pjäsen. (Det kan hända att flera elever har målat samma scen – men det är helt i sin ordning! Det är möjligt att diskutera likheter och olikheter i tolkningen av pjäsen utifrån bilderna.) Prata sedan om respektive bild och låt varje elev redogöra personligt för vad han/hon tycker att just denna scen är bra/viktig.
- Diskutera scenlösning och scenografi och vad den tillför pjäsen. Vad minns man från scenografien? Vilka enskilda detaljer fungerar som symboler? Vad står symbolerna för? Diskutera också musiken och hur den används. Hur viktig är den för föreställningen?

Arbeta med i t.ex. svenska

- Skriv en reflekterande text som kan fungera som ett komplement till det öppna samtalet ni har om vad som är viktigt och värdefullt. Här kan man plocka ur frågeställningen ovan.
- Låt eleverna skriva noveller där de utgår från något av följande citat:

”Kärleken besestrar oss alla”

”Det går inte i dag att luta sig tillbaka och vara nöjd. Så fort du gör det så kommer någon annan hinna föra dig.”

”Kom ihåg att alltid hedra Lägret”

Låt citatet ingå i en berättelse. (Alternativ: skriv en kort dialog att framföra och dramatisera) Låt eleverna i övrigt fabulera runt miljö och situation och låt dem ev. läsa upp för varandra.

Internetlänkar och annat material som anknyter till föreställningen Lägret

En debatt om barnuppfostran i Göteborgs Posten, en diskussion om barnuppfostran utifrån olika värdegrunder.

<http://www.gp.se/nyheter/debatt/1.2227210-skamexperten-uppfostran-borjar-i-vardegrunden->

<http://www.gp.se/kulturnoje/1.2231746-bosseldal-samarbetet-med-barnen-har-kollapsat->

<http://petrkrantzlindgren.se/2013/12/27/jag-behover-inga-vetenskapliga-bevis-for-att-veta-att-jag-och-mina-barn-mar-bra-av-att-motas-i-respekt/>

<http://www.gp.se/nyheter/debatt/1.2232183--mycket-vasen-over-barnens-nyvunna-makt->

Skolor som nått höga resultat i PISA-undersökningen. Radioreportage i P1-morgon om en skola i Shanghai:

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1650&artikel=5777910>

Om boken Lägret av Oscar K och Dorte Karrebaek:

<http://www.bokus.com/bok/9789171733320/lagret/>

<http://barnochungdomsbok.blogspot.se/2011/07/lagret.html>

<http://monikahaagg.blogspot.se/2011/05/lagret-av-oscar-k-och-dorte-karrebaek.html>

Att tänka på i samband med teaterbesöket

Det klockslag som angivits är föreställningens starttid. Det är därför bra att vara på plats 5 – 10 min före föreställningens början.

Man hänger av sig ytterkläder, väskor och andra tillhörigheter i kapprummet.

Ytterdörrar till teaterlokalens kapprum låses när föreställningen börjar.

Mobiltelefoner kommer att samlas in under föreställningen och delas ut till barnen vid föreställningens slut. (Telefonerna kommer att förvaras inlåsta tillsammans med namnet på telefonens ägare så att de inte ska förväxlas)

Och så ber vi er att en av er återkommer med kontaktuppgifter, helst även med ett mobil- eller fast nummer så att vi kan ha ett kort samtal. Detta för att vårt möte med klasserna ska bli så bra som möjligt.

Välkomna att kontakta oss för frågor och synpunkter:

Cirkus Tigerbrand

www.tigerbrand.se

cirkustigerbrand@telia.com

Tel. 08-665 80 18

Mobil 0704-15 26 16